

De man heeft mij vroeger veel geholpen. Een echte 'meneer'. De tekening is van Willibrord Snellius. Het schip waarmee ik op een van mijn zeevarende expedities naar Indonesië voer, heette Snellius." Vandaar dus ook de vele schelpen.

'Zijt nuchteren en waakt'

Het pronkstuk van het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme van 1800 tot heden (HDC) is niet te bewonderen op de VU zelf. Dat ligt in de permanente tentoonstelling Vaderlandse Geschiedenis van het Rijksmuseum. Het is een ingebonden felicitatieregister dat Abraham Kuyper in 1907 kreeg aangeboden voor zijn zeventigste verjaardag. Elke instelling die ooit met Kuyper te maken had, liet zijn sporen na in het register. "Als je al die namen onder elkaar zou zetten, heb je een mooie doorsnede van de gereformeerde zuil aan het begin van de vorige eeuw", legt Hans Seijlhouwer uit, archivaris van het HDC. "We weten bijvoorbeeld erg weinig over de plaatselijke kiesverenigingen van de Antirevolutionaire Partij van Kuyper. Daarvan staan er veel in."

Maar het register ligt dus niet op de VU. En ook de kleine verzameling oude voorwerpen van het HDC ligt weggeborgen in de kelder. Het is een bonte verzameling, die vooral bestaat uit persoonlijke voorwerpen van Kuyper en andere gereformeerde voormannen. Zo liggen er de steken van Kuyper en Colijn, een model van een zeilschip dat Kuyper bouwde, een oude koffer en veel schilderijen.

Seijlhouwer is vooral verguld met een collectie oude vaandels, die min of meer toevallig bij het HDC terecht is gekomen. De meeste vaandels zijn van de Gereformeerde Vereniging voor Drankbestrijding en werden gevonden in een oud hotel voor geheelonthouders. 'Zijt nuchteren en waakt!' staat er op een van de vaandels geborduurd. "Nu wel-

licht niet meer actueel, maar drankmisbruik was zeker in die tijd een sociaal kwaad", weet Seijlhouwer.

Toch zijn het niet de voorwerpen die het zwaartepunt vormen van het bezit van het documentatiecentrum. Het centrum is een archief- en onderzoekinstituut waar vooral papieren archieven bewaard worden die afkomstig zijn uit de protestantse wereld. De eerste grote collectie vormde het archief van de Kuypersstichting, dat in 1971 werd aangeboden aan de VU. Het documentatiecentrum herbergt materiaal van na 1800. "Alles van daarvoor was al elders ondergebracht", aldus Seijlhouwer. "Vooral archieven uit de negentiende eeuw zijn belangrijk geweest voor de bestudering van de geschiedenis van het protestantisme."

Het gaat om particuliere verzamelingen, want voor de overheidsarchieven kent Nederland een fijnmazig eigen netwerk. Zo liggen er de persoonlijke archieven van de staatsman Colijn en van Idenburg, de gouverneur-generaal uit Nederlands-Indië. Seijlhouwer: "We zijn inmiddels zo bekend dat we overal vandaan archieven krijgen aangeboden. Het meest recent is de collectie van W.F. de Gaay Fortman. En de archieven van de IKON en de NCRV. We moeten steeds kritischer selecteren, want de ruimte is helaas beperkt!"

foto: Anje Kirsch

Een van de vaandels van het MDC